

עיקרי הנוהל:

1. נשיא, רקטור, ראשי מחלקות, ו/או חברי סגל אקדמי בכיר באוניברסיטה יוכלו ליזום הקמת מכון או מרכז מחקר ההצעה תוגש לאישור ועדת מכונים ומרכזי מחקר ובהמשך לאישור פורום נמ"ר והסנאט.
2. ועדת מכונים ומרכזי מחקר תבחן את פעילות מכון המחקר או מרכז המחקר לאחר שלוש שנים מיום הקמתו, ותעביר את המלצתה לפורום נמ"ר.
3. בהסתמך על ממצאי הוועדה יחליט פורום נמ"ר אם לאשר את המשך פעילותו של המכון/מרכז המחקר או להביא לסיומה. ההחלטה שתתקבל תאושר בהתאם לנוהל.
4. תפעול מכון מחקר/מרכז מחקר שאושר יהיה מותנה בקיום תקציב ייעודי מוסדי או מכספי תרומות, והוא יתבצע תחת בקרה ניהולית וכספית שוטפת כמפורט בנוהל.
5. ועדת מכונים ומרכזי מחקר תבצע מעקב ובקרה אחר פעילות המכונים ומרכזי המחקר.

מטרות

1. להגדיר הליך להקמת מכונים ומרכזי מחקר באו"פ.
2. לקבוע הנחיות לניהול ובקרה (אקדמית, מינהלית וכספית) של מכונים ומרכזי מחקר.

הגדרות

- **פורום נמ"ר** – נשיא, מנכ"ל, ורקטור האוניברסיטה
- **מכון מחקר** – גוף אקדמי מחקרי על-מחלקתי, המקדם נושא בינתחומי, אשר מוקם ביוזמת האו"פ.
- **מרכז מחקר** – גוף אקדמי מחקרי על-מחלקתי, המקדם נושא בינתחומי או נושא תחומי, אשר מוקם ביוזמת המדינה, גופי מחקר, תורמים או האו"פ.

שיטה

1. **מטרות מכונים ומרכזי מחקר**
 - 1.1. לייצר מענה לתכניות לאומיות התואמות את פעילות המכון
 - 1.2. לייצר שיתופי פעולה בין מחלקתיים
 - 1.3. לייצר מחקרים משותפים לאומיים ובינלאומיים
 - 1.4. לחזק את הקשר בין האו"פ למוסדות אקדמיים אחרים
 - 1.5. להוביל את המכון/המרכז במרחב האקדמי הארצי והבינלאומי
 - 1.6. לשתף את הסטודנטים למחקר בפעילויות המכון/המרכז המחקרי
- ***הערה:** אין חובה לעמוד בכל המטרות, עם זאת יש לשאוף לעמידה במרביתן.

2. ועדת מכונים ומרכזי מחקר

- 2.1. נשיא האו"פ ימנה ועדת מכונים ומרכזי מחקר ("הוועדה") שבראשה יעמוד דיקן המחקר מתוקף תפקידו. לוועדה ימונו שלושה החברים מתחומי דעת שונים (רוח, חברה, מדעים) מבין חברי הסגל הבכיר של האו"פ בדרגת פרופסור מן המניין (כולל אמריטי), שלפחות שניים מתוכם הם חברי סנאט. במקרים מיוחדים, ובאישור נשיא האו"פ, ניתן יהיה למנות לוועדה פרופסור חבר. חברי הוועדה ימונו לתקופה של שלוש שנים וניתן יהיה להאריך את מינויים לתקופה אחת נוספת. חבר ועדה שתם מינויו המירבי יוכל להתמנות מחדש לכהן כחבר בוועדה רק לאחר תקופת צינון של שלוש שנים.
- 2.2. הוועדה תתכנס לפחות פעמיים בשנה בהשתתפות ראשי המכונים ומרכזי המחקר.
- 2.3. תפקידי הוועדה:
- 2.3.1. המלצה על הקמת מכוני מחקר ומרכזי מחקר.
- 2.3.2. בקרה אקדמית על פעילות המכונים ומרכזי המחקר, בהתאם לקריטריונים המפורטים בנוהל זה.
- 2.3.3. הערכת פעילות המכונים/המרכזים ועצמאותם התקציבית בהתאם למפורט בנוהל זה.
- 2.3.4. בקרה ניהולית וכספית על פעילות המכונים ומרכזי המחקר.
- 2.3.5. המלצה להרחבת פעילות מכון או מרכז מחקר או שינוי ייעודו.
- 2.3.6. דיווח לפורום נמ"ר אחת לשנה באמצעות ראש הוועדה, על פעילות המכונים ומרכזי המחקר.
- 2.3.7. המלצה לסגירת מכון או מרכז מחקר.

3. הקמת מכון או מרכז מחקר

- 3.1. ייזום:
- 3.1.1. **הקמת מכון מחקר** – נשיא, רקטור, ראשי מחלקות, ו/או חברי סגל אקדמי בכיר באוניברסיטה יכולים ליזום הקמת מכון מחקר. היוזמים יגישו לוועדה הצעה להקמת מכון מחקר (קווים מנחים להגשת ההצעה – נספח א').
- 3.1.2. **הקמת מרכז מחקר** – יעשה בכפוף לתנאים המצטברים הבאים:
- א. קיימת קבוצת חברי סגל בכיר המעוניינים להקים מרכז מחקר בנושא תחומי ולהובילו ברמה לאומית ובינלאומית.
- ב. קיים מקור תקציבי - זכיה בקול קורא להקמת מרכז מחקר, אשר פורסם ע"י המדינה, משרדים ממשלתיים, גופים ציבוריים, גופי מחקר וכו', או - קבלת תרומה ייעודית להקמת מרכז מחקר ותמיכה בו.
- ג. היוזמים יגישו לוועדה הצעה להקמת מרכז מחקר (קווים מנחים להגשת ההצעה – נספח א'). למעט במקרה של זכיה בקול קורא חיצוני (להלן סעיף 3.4).
- 3.2. **בחינה אקדמית של ההצעה להקמת המכון/מרכז המחקר** – ההצעה תיבחן על-ידי הוועדה על בסיס קריטריונים אקדמיים אלה: האיכות האקדמית של ההצעה, מספר חברי הסגל בתחום המוצע באוניברסיטה המעוניינים לקחת חלק בפעילות המכון/מרכז המחקר (לפחות 5 חברי סגל בכיר), היקף

הפעילות המוצעת ותכניה, מקורות התקצוב בתכנון ארוך טווח, הנגשת פעילות המכון/מרכז המחקר לסטודנטים, תרומתו לקהילה, וייעודו ומעמדו ברמה לאומית.

3.3. **המלצת הוועדה להקמת המכון/המרכז המחקרי** – מצאה הוועדה שיש מקום לקבל את ההצעה – תעביר המלצתה לפורום נמ"ר. דחתה הוועדה את ההצעה – תעביר את החלטתה ונימוקה לגורמים שיזמו את ההצעה. היוזמים רשאים לערער בפני נשיא האו"פ על החלטת הוועדה והחלטתו תהיה סופית.

3.4. **הליך אישור הצעה להקמת מכון/מרכז מחקר**
פורום נמ"ר יבחן את ההצעה ואת המלצת הוועדה על-פי סדרי עדיפויות מוסדיים והתאמה למדיניות האו"פ.

אשר פורום נמ"ר את הקמת מכון/מרכז המחקר – יעביר את החלטתו לאישור הסנאט¹. לא אשר הסנאט את החלטת פורום נמ"ר, החלטת הסנאט תהיה סופית. אשר הסנאט את החלטת פורום נמ"ר להקמת המכון/המרכז, יועבר האישור לידיעת הוועד המנהל או לאישורו במקרה שהתקציב להקמת המכון/המרכז לא אושר מראש בתכנית התקציבית.
לא אשר פורום נמ"ר את הקמת המכון/המרכז המחקרי – החלטת הפורום תהיה סופית ולא ניתן יהיה לערער עליה.

3.5. **תקציב הקמה**

3.5.1 המכון/מרכז המחקר ישאף לממן את פעילותו באמצעות תרומה יעודית או תקציבים חיצוניים.

3.5.2 בהעדר תרומה יעודית או תקציב חיצוני, רשאי פורום נמ"ר לאשר לדיקן המחקר להעמיד

לרשות המכון/מרכז המחקר תקציב יעודי במסגרת התקציב השוטף של רשות המחקר.

בהתאם לאופן מימוש היעדים, גובה התקציב יקבע מעת לעת על-ידי דיקן המחקר.

3.5.3 גיוס תרומה:

3.5.3.1 הנשיא ינחה את מנהלת פיתוח משאבים וקשרי חוץ לאתר תרומה לצורך פעילות

המכון/מרכז המחקר. נמצאה תרומה מתאימה למכון/מרכז המחקר המאפשרת את

קיומו העצמאי – תמומן פעילותו מתקציב התרומה (ולא מתקציב פנימי של

האוניברסיטה).

3.5.3.2 פעילות ודיווח לתורמים יהיו בהתאם להסכם התרומה.

3.5.4 בקרה תקציבית תהיה באחריות רשות המחקר, למעט חריגות, אשר יהיו בתיאום עם מינהל

הכספים.

¹ במקרה של הקמת מרכז מחקר מכוח קול קורא של מל"ג/ות"ת, אישור ההקמה ע"י פורום נמ"ר יובא לידיעת

הסנאט.

4. מכון מחקר:

4.1 מבנה מכון המחקר

4.1.1 **ראש המכון** – הנשיא, בהתייעצות עם הרקטור ודיקן המחקר, יביא לפני הסנאט את המלצתו למינוי ראש למכון המחקר מבין חברי הסגל הבכיר. ראש המכון יהיה בדרגת פרופ' חבר ומעלה. לאחר אישור הסנאט ימנה הנשיא את ראש המכון לתקופה בת שלוש שנים. הנשיא יוכל להאריך את המינוי לתקופת כהונה נוספת אחת, בהמלצת דיקן המחקר והרקטור. ראש מכון שתם מינויו המירבי יוכל להתמנות מחדש רק לאחר תקופת צינן של שלוש שנים.

4.1.2 ראש המכון יהיה אחראי לפעילות המכון בהתאם לנוהל זה וידווח על פעולות המכון לוועדה.

4.1.3 ועדת היגוי של המכון:

א. ראש המכון ימנה ועדת היגוי למכון. ועדת ההיגוי תשמש גם כוועדה האקדמית של המכון, ויכהנו בה, מלבד ראש המכון, 3 חברי סגל בכיר בדרגת מרצה בכיר ומעלה. כן יכולים לכהן בה גם חברי סגל בכיר מאוניברסיטאות אחרות, ובלבד שרוב חבריה יהיו מהאופ"פ.

ב. תקופת המינוי של חברי ועדת ההיגוי תהיה לשלוש שנים. הארכת המינוי לתקופות נוספות תיעשה בהתייעצות עם דיקן המחקר.

ג. ועדת ההיגוי של המכון תתכנס לפחות שלוש פעמים בשנה.

ד. סמכויות ועדת ההיגוי של מכון המחקר:

- קביעת יעדים אקדמיים, מהם תיגזר פעילות מכון המחקר
- אישור תכנית עבודה שנתית (אקדמית וכספית) ודו"ח ביצוע שנתי (אקדמי וכספי)
- מעקב ובקרה על פעילות המכון
- אישור הפצת קולות קוראים לכנסים, סדנאות וימי עיון

4.2 בקרה ניהולית וכספית

לקראת סיום שנה אקדמית, יכין ראש המכון תכנית עבודה (אקדמית וכספית) לפעילות המכון לשנה האקדמית הבאה, ויצרף מסמך המסכם את ביצוע תכנית העבודה (אקדמית וכספית) בשנה החולפת. תכנית העבודה תתבסס על המסגרת התקציבית שנקבעה למכון ע"י דיקן המחקר. תכנית העבודה והמסמך המסכם יאושרו ע"י הוועדה. ראה דיקן המחקר שהמכון אינו עצמאי תקציבית או שאינו עומד באבני הבוחן יודיע על כך בכתב לראש המכון ויידע אותו על סמכות ועדת המכונים לפי סעיף 4.3.3 להלן.

4.3 הערכת פעילות מכון המחקר

4.3.1 אחת לשלוש שנים הוועדה תעריך את פעילות המכון ועצמאותו התקציבית. הוועדה תגיש

לפורום נמ"ר את ממצאיה והמלצותיה בנוגע להמשך הפעילות של המכון. דיקן המחקר ידווח

לסנאט על המלצות הוועדה והחלטת פורום נמ"ר.

4.3.2 אבני הבוחן לבחינת פעילות של מכון מחקר הן*:

- במכון חברים לפחות שישה חברי סגל מהאו"פ, ביניהם לפחות ארבעה חברי סגל בכיר, מתוכם לפחות שניים בדרגת פרופסור.
- קיום כנסים בינלאומיים, לפחות כנס אחד מדי שנתיים.
- קיום ימי עיון, לפחות יום עיון אחד בשנה.
- קיום רציף של סדנאות מחקר.
- ביצוע מחקרים בשיתוף פעולה בין החוקרים במכון.
- פרסום מאמרים/ספרים של חברי המכון ובכלל זה פרסומים שהניבו מחקרים הנעשים בשיתוף פעולה בין חברי המכון (תוך ציון השיוך האקדמי למכון המחקר).
- הגשת בקשות משותפות על-ידי שניים או יותר מחברי המכון לקרנות מחקר חיצוניות.
- מידת הרלבנטיות של יעדי המכון להתפתחות המדעית בתחום עיסוקו.
- עצמאות תקציבית וגיוס כספים חיצוניים.

***הערה:** אין חובה לעמוד בכל אבני הבוחן, עם זאת יש לשאוף לעמידה במרביתן.

4.3.3 במקרה בו מכון המחקר אינו עצמאי תקציבית, או שאינו עומד ברוב אבני הבוחן והוועדה

- מעריכה שאין הצדקה להמשך פעילותו, תפעל הוועדה להפסקת פעילות המכון, כדלקמן:
- א. הוועדה תגבש המלצה מנומקת לסגירת המכון ותעבירה להחלטת פורום נמ"ר.
 - ב. דחה פורום נמ"ר את המלצת הוועדה, ימשיך מכון המחקר בפעילותו במימון האו"פ.
 - ג. אישר פורום נמ"ר את המלצת הוועדה, היא תועבר לאישור הסנאט.
 - ד. לא אישר הסנאט את סגירת המכון, פעילות המכון תוקפא עד להגעה להסכמות.

4.4 הרחבת פעילות מכון מחקר או שינוי יעודו

4.4.1 דיקן המחקר רשאי להציע מתווה להרחבת פעילות מכון מחקר או שינוי יעודו כולל שינוי

שם המכון. זאת במקרים בהם התקבלו תרומות ממקורות חיצונים, המייעדים את התרומה למחקרים בנושאים בעלי אינטרס משותף לגוף התורם ולאופ"פ. דיקן המחקר יציג את המתווה לוועדה, אשר אם תאמצו תעביר המלצתה לפורום נמ"ר. החליט פורום נמ"ר לאשר את המלצת הוועדה, הוא יועבר לאישור הסנאט.

4.4.2 ראש מכון מחקר או חבר סגל אקדמי בכיר רשאים להגיש בקשה מנומקת ובכתב לוועדה

לשינוי יעודו של מכון מחקר ו/או שינוי שמו של מכון מחקר מטעמים אקדמיים. הדיון בבקשה יהיה בהתאם לאמור בסעיף 4.4.1 לעיל.

5. מרכז מחקר:

5.1 מבנה מרכז המחקר

5.2.1 ראש המרכז

הנשיא ימנה את ראש המרכז. ראש המרכז יהיה בדרגת פרופ' חבר ומעלה. תקופת המינוי תהא בהתאם למשך תקופת התקציב העומד לרשות מרכז המחקר, ובלבד שלא יעלה על שש (6) שנים. ראש המרכז יהיה אחראי לפעילות המרכז בהתאם לנוהל זה ו/או תנאי הזכייה במענק להקמת המרכז, וידווח על פעולות המרכז לוועדה.

5.2.2 ועדת היגוי של המרכז:

א. ראש המרכז ימנה ועדת היגוי למרכז מתוך חברי המרכז. ועדת ההיגוי תשמש גם כוועדה האקדמית של המרכז.

ב. תקופת המינוי של חברי ועדת ההיגוי תהא לשלוש שנים, ובלבד שמרכז המחקר יהיה פעיל תקציבית. ראש המרכז יוכל להאריך את המינוי לתקופות נוספות באותם תנאים.

ג. סמכויות ועדת ההיגוי של מרכז המחקר:

- קביעת יעדים אקדמיים, מהם תיגזר פעילות מרכז המחקר
- אישור תכנית עבודה שנתית (אקדמית וכספית) ודו"ח ביצוע שנתי (אקדמי וכספי)
- מעקב ובקרה על פעילות המרכז
- אישור הפצת קולות קוראים לכנסים, סדנאות וימי עיון

5.2 בקרה ניהולית וכספית

לקראת סיום שנה אקדמית, יכין ראש המרכז תכנית עבודה (אקדמית וכספית) לפעילות המרכז לשנה האקדמית הבאה, ויצרף מסמך המסכם את ביצוע תכנית העבודה (אקדמית וכספית) בשנה החולפת. תכנית העבודה תתבסס על המסגרת התקציבית שנקבעה למרכז ע"י הגורם המממן. תכנית העבודה והמסמך המסכם יאושרו ע"י הוועדה. דיווח לגורם המממן יתבצע ככל שנדרש בהתאם להסכם המימון/תרומה

5.3 הערכת פעילות מרכז המחקר

אחת לשנה תוערך פעילות מרכז המחקר ע"י הוועדה בהתאם לאבני הבוחן המפורטות להלן*:

- 5.4.1 במרכז חברים לפחות ארבעה חברי סגל מהאופ
- 5.4.2 קיום כנסים בינלאומיים, לפחות כנס אחד מדי שנתיים
- 5.4.3 קיום ימי עיון, לפחות יום עיון אחד בשנה

5.4.4 קיום סדנאות מחקר בעלות רציפות שנתית

5.4.5 קיום מחקרים שמתבצעים בשיתוף פעולה בין החוקרים במרכז

5.4.6 פרסום מאמרים/ספרים של חברי המרכז ובכלל זה פרסומים שהניבו מחקרים שנעשים

בשיתוף פעולה בין חברי המרכז (תוך ציון השיוך האקדמי למרכז המחקר)

5.4.7 הגשת בקשות משותפות על-ידי שניים או יותר מחברי המרכז לקרנות מחקר חיצוניות

5.4.8 עצמאות תקציבית וגיוס כספים חיצוניים

*הערה: אין חובה לעמוד בכל אבני הבוחן, עם זאת יש לשאוף לעמידה במרביתן.

5.4. במקרה בו הופסקה התמיכה החיצונית במרכז המחקר, ולא נמצא מקור תקציבי חיצוני אחר להפעלתו, יעביר דיקן המחקר הודעה על כך לפורום נמ"ר. פורום נמ"ר ידון ויקבל החלטה האם לסגור את המרכז. קיבל פורום נמ"ר החלטה על סגירת מרכז המחקר, יועבר על כך עדכון לסנאט ע"י דיקן המחקר. החליט פורום נמ"ר לתקצב את מרכז המחקר מתקציב האוניברסיטה, יעביר על כך הודעה לוועדה, והפיקוח והבקרה התקציבית על מרכז המחקר יהא בהתאם לאופן ההתנהלות במקרה של מכון מחקר בשינויים המחוייבים (גם ללא שינוי שמו של המרכז, ככל שהשם של המרכז ניתן ע"י התורמים). החלטה זו תועבר לידיעת הסנאט.

5.5. הרחבת פעילות מרכז מחקר או שינוי יעודו

ראש המרכז רשאי להציע מתווה להרחבת פעילות מרכז מחקר, שינוי יעודו כולל שינוי שמו, תוך שימת לב להסכמים מול הגורם המממן של מרכז המחקר. המתווה יועבר לבחינת הוועדה, אשר תגבש המלצתה ותעביר אותה לפורום נמ"ר. אישר פורום נמ"ר את המלצת הוועדה – יועבר עדכון לסנאט.

המוסמך לאשר חריגה, במסגרת מדיניות האו"פ ובכפוף להוראות החוק, מהכתוב בנוהל זה: נשיא האו"פ.

נספח א' – הנחיות להכנת הצעה להקמת מכון או מרכז מחקר

נושאי תפקיד אקדמי וחברי סגל אקדמי בכיר באוניברסיטה יגישו לוועדה הצעה להקמת מכון או מרכז מחקר. ההצעה תכלול את הנושאים הבאים:

1. רקע/רציונל

ייחודו של המכון או מרכז המחקר, חוזקו היחסי, תרומתו העתידית למחקר בארץ ובחו"ל (האם יש מכונים/מרכזי מחקר דומים?), כיצד פעילות המכון או מרכז המחקר תגביר את מעורבותו במסגרת התוכנית ללימודים מתקדמים וכו'.

2. מטרות המכון/מרכז המחקר

חזון המכון / מרכז המחקר מטרות ארוכות טווח, כגון:

- ליצור ידע מדעי חדש בתחומים ובסוגיות באמצעות פרויקטים וקבוצות מחקר
- להזמין חוקרים ומומחים מחוץ לאוניברסיטה הפתוחה מהארץ ומחו"ל כדי להשתתף בפעילות המכון ולתרום לידע המדעי שיווצר בו

3. חברי המכון/מרכז המחקר

- החברים בגרעין המייסד של המכון/מרכז המחקר: א. היוזמים; ב. אנשי סגל אשר הביעו את הסכמתם לחברות במכון/המרכז המחקרי.
- פוטנציאל החברות מקרב חברי סגל ההוראה בתחום וחוקרים ממוסדות מחקר מחוץ לאו"פ

4. תחומי המחקר של החוקרים בגרעין המייסד.

5. נושאי המחקר במכון/מרכז המחקר.

6. פרויקטים בתכנון אשר המכון/מרכז המחקר יוכל לתת להם חסות בטווח הקרוב.

7. תחומים הצפויים להתפתח במכון/מרכז המחקר.

8. תכנית עבודה לשנה האקדמית הקרובה, כגון:

- פעילויות שוטפות
- איגום פרויקטים מחקריים קיימים
- יזום פרויקטים מחקריים חדשים במסגרת המכון/מרכז המחקר
- שיתופי פעולה עם גופי מחקר מחוץ לאו"פ

9. תקצוב המכון/מרכז המחקר

- מקורות הכנסה צפויים
- מקורות המימון

10. מומלץ לצרף מכתבי תמיכה ורציונל מגורמים אקדמיים מחוץ לאו"פ.